

พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓
The Moral Aspect Behavior of the School Administrators Affiliated to the
Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 3

นุกุล ชราศรี*
เกริกไกร แก้วล้วน**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ๒) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารจำนวน ๓๔ คน และครูผู้สอน จำนวน ๒๙๓ คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่ามีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ ๐.๙๕ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างโดยค่า t ค่า F และวิเคราะห์หาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อพฤติกรรมด้านคุณธรรมจำแนกตามตำแหน่ง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓. ข้อเสนอแนะพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ควรโปร่งใสในการใช้งบประมาณเพิ่มบทลงโทษแก่ผู้บริหารสถานศึกษาที่กระทำผิดวินัยไม่ควรตีมูลค่าในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในการนำคุณธรรมมาปฏิบัติมีวาจาที่สุภาพต่อผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เอนเอียงเข้าข้างกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จ ให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูอย่างเป็นธรรม ประสานความสัมพันธ์กับชุมชน

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

** อาจารย์ที่ปรึกษา

เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ควรส่งเสริมการพัฒนาตนเองของบุคลากรอยู่เสมอควรเป็นผู้ที่มี
ประสิทธิภาพในการทำงานสูง ควรอุทิศเวลาแก่ทางราชการให้มากขึ้นและควรวางแผนเพื่อ
พัฒนางานในสถานศึกษาอยู่เสมอ

คำสำคัญ: พฤติกรรมด้านคุณธรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The research aimed to study, and compare the Moral Aspect Behavior of the school administrators and to explore the recommendations concerning the Moral Aspect Behavior of the school administrators affiliated to the Office of Ubon Ratchathani Primary Education Service Area 3. The samples were 34 school administrators and 293 teachers. The research instrument was a rating scale questionnaire with a confidence value equivalent to 0.958. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test and Scheffe'.

The research findings were as follows:

1. The Moral Aspect Behavior of the school administrators under the Office of Ubon Ratchathani Primary Education Service Area 3 were rated as moderate.
2. Based on a comparison of the subjects' opinions on the Moral Aspect Behavior of the school administrators concerned, it was found that the opinions of the subjects as classified by the positions were not different. As classified by educational levels and working experience, the subjects had a different opinion on the Moral Behavioral of the school administrators at a statistical significance of .05.
3. The following were found the recommendations on the Moral Aspect Behavior of the school administrators. The administrators should be transparent in their work; tougher penalty should be applied to the administrators who violated disciplinary rules; they should be verbally and physically polite to their subordinates; they should not be biased against anybody; they should provide encouragement and support to their subordinates; the personnel should be given a chance to develop

themselves; the school administrators should be more committed to their duty and they should continually develop a plan for their respective schools.

Keywords; The Moral Aspect Behavior, administrators

๑. บทนำ

สถานศึกษานับว่าเป็นหน่วยงานสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างประชากรให้มีความคุณภาพบุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงที่ทำให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาประสบความสำเร็จคือผู้บริหารสถานศึกษาครูปฏิบัติการสอนและบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นกลไกสำคัญที่จะส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายได้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดนโยบายและตัดสินใจในระดับสถานศึกษา

การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ ผู้บริหารต้องมีหลักในการทำงานยึดกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ธรรมเนียม และประเพณีเป็นหลักและต้องมีศิลปะในการทรงตนครองคน และครองงานดังที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้ระบุหลักการในด้านคุณธรรมไว้ใน มาตรา ๑๙ (๖) พัฒนาหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานการบริหารงานบุคคล รวมทั้งการพิทักษ์ระบบคุณธรรมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มาตรา ๒๓ (๕) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญกำลังใจการปกป้องคุ้มครองระบบคุณภาพ การจัดสวัสดิการ และการยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงาน การศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา มาตรา ๒๙ การดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยยึดถือระบบคุณธรรมความเสมอภาคระหว่างบุคคล และหลักการได้รับการปฏิบัติและการคุ้มครองสิทธิอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา^๑)

ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเป็นผลมาจากความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะต้องเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติหลายประการคือ ความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ มีคุณธรรมและมีลักษณะที่ดีซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้คือ สมรรถภาพของผู้บริหาร^๒ ซึ่งสอดคล้องกับคุสุสภาที่ได้ออกข้อบังคับว่าด้วยวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาในด้านคุณธรรมจริยธรรมไว้ว่า

^๑สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, **คู่มือครูข้อปฏิบัติตนตามวินัยและจรรยาบรรณครู**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานฯ, ๒๕๔๓), หน้า ๕๕.

^๒สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, **ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ระดับสูง**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๑ก), หน้า ๒.

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงยึดระบบคุณธรรมเป็นที่ตั้ง คือ มีความโปร่งใส และยุติธรรม ซื่อสัตย์ ไม่คอร์รัปชัน อดทนอดกลั้นรับทั้งผิดและชอบ เสียสละ เป็นคนดีของสังคม^๓

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ จึงจำเป็นต้องนำหลักธรรมคำสอนในทางพุทธศาสนา มาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมในการครองตน คุณธรรมในการครองคนและคุณธรรมในการครองงาน ผู้วิจัยจึงสนใจ และต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการให้ผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ ได้ใช้ในการ ส่งเสริม พัฒนาคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นที่ยอมรับแก่ ผู้ได้บังคับบัญชา นักเรียน ประชาชน และสังคมต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓

๒. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษาและ ประสบการณ์ในการทำงาน

๓. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ จำแนก เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๒๑๑ คน และครูผู้สอน จำนวน ๑,๗๙๔ คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๓๔ คน และครูผู้สอน จำนวน ๒๙๓ คน รวมทั้งหมด จำนวน ๓๒๗ คน ตัวแปรในการวิจัยได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ตัวแปรตามคือพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๓ ด้าน ได้แก่ คุณธรรมในการครองตน คุณธรรมในการครองคน และคุณธรรมในการครองงาน

^๓ธีระ รุญเจริญ, *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : ชั่วฟ้า, ๒๕๕๓), หน้า ๑๓๐.

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ทำการศึกษาพฤติกรรม ด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต ๓ เมืองค์ประกอบ ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมในการครองตน ด้านคุณธรรมในการครองคน และด้านคุณธรรมในการครองงาน ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .๙๕๘

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประมวลผล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) คำนวณค่าร้อยละ (percentage) นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ๒) วิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ ทั้งรายด้านและโดยรวม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๓) วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ โดยจำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) ค่า F (F-test) และวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วย วิธีการของเชฟเฟ

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมในการครองตน รองลงมาคือ ด้านคุณธรรมในการครองคน และด้านคุณธรรมในการครองงาน ตามลำดับ

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อ พฤติกรรม ด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน

๓. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อ พฤติกรรม ด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อ พฤติกรรม ด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕. ข้อเสนอแนะพฤติกรรม ด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๓ มีดังนี้ ด้านพฤติกรรมในการครองตน ได้แก่ ควรโปร่งใสในการใช้งบประมาณ เพิ่มบทลงโทษแก่ผู้บริหารสถานศึกษาที่กระทำผิดวินัย ไม่ควรดื่มสุราในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในการนำคุณธรรมมาปฏิบัติและมีวาจาที่สุภาพต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านพฤติกรรมในการครองคน ได้แก่ ไม่เอนเอียงเข้าข้างกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จ ให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูอย่างเป็นธรรม ประสานความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และควรส่งเสริมการพัฒนาตนเองของบุคลากรอยู่เสมอ ด้านพฤติกรรมในการครองงาน ได้แก่ ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานสูง ควรอุทิศเวลาแก่ทางราชการให้มากขึ้นและควรวางแผนพัฒนางานในสถานศึกษาอยู่เสมอ

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

๑. ด้านคุณธรรมในการครองตน ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมงานเพื่อให้บุคลากรซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อมั่น และเชื่อถือต่อการปฏิบัติตนของผู้บริหารสถานศึกษา

๒. ด้านคุณธรรมในการครองคน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความเคารพนับถือต่อผู้ที่อาวุโสกว่าตนเอง อันจะเสริมสร้างความความรักและความสามัคคีของบุคลากรให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

๓. ด้านคุณธรรมในการครองงานผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนในการบริหารสถานศึกษาอย่างความรอบคอบ และมีความระมัดระวังเพื่อให้การปฏิบัติงานของบุคลากรเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมในการครองตนครองคนและครองงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา เพื่อทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

๒. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมในการครองตนครองคนและครองงานของผู้บริหารสถานศึกษา

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑) หนังสือ :

ธีระ รุญเจริญ. **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา.**

กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง, ๒๕๕๓.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. **คู่มือครูข้อปฏิบัติตนตาม**

วินัยและจรรยาบรรณครู. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานฯ, ๒๕๔๗.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา**

ระดับสูง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,

๒๕๔๑ก.